

Załącznik 1. Uzasadnienie zawierające informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 48 ust. 3 i art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

DZIAŁANIA PRZEWIDZIANE W DOKUMENCIE

W celu dalszego kreowania rozwoju niskoemisyjnego na terenie gminy Ostrów Mazowiecka przewiduje się **plan wdrażania gospodarki niskoemisyjnej, który w dominującej części stanowić będzie kontynuację działań i wysiłków podjętych przez gminę w 2015 roku**, z uwzględnieniem nowych wyzwań i możliwości kształtowania gospodarki zrównoważonej energetycznie.

Na plan wdrażania gospodarki niskoemisyjnej składać się będą się:

- **strategia długoterminowa**, obejmująca cele i zobowiązania w perspektywie do 2030 roku, tzn.:
 - **wizję zrównoważonej energetycznie przyszłości:**
Gmina Ostrów Mazowiecka w 2030 roku to Gmina zrównoważona energetycznie, efektywnie wykorzystująca niskoemisyjne technologie i praktyki, wydajne rozwiązania energetyczne oraz czyste i odnawialne źródła energii.
 - **cele strategiczne:**
 1. *Redukcja zanieczyszczeń atmosferycznych, poprzez zmniejszenie emisji gazów, pyłów i substancji szkodliwych do powietrza oraz tworzenie warunków do pochłaniania zanieczyszczeń.*
 2. *Wzrost efektywności energetycznej, poprzez poprawę parametrów energetycznych budynków i obiektów.*
 3. *Rozwój energetyki prosumenckiej i rozproszonej, poprzez zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w lokalnej produkcji energii.*
 4. *Kształtowanie zrównoważonej energetycznie polityki rozwoju gminy, poprzez tworzenie i wdrażanie narzędzi formalno-prawnych wspierających rozwój niskoemisyjny.*
 5. *Wzrost świadomości społecznej, poprzez prowadzenie edukacji ekologicznych i działań kontrolnych.*
- **strategia krótko/średnioterminowa**, obejmująca cele i zadania na lata 2021-2026, tzn.:
 - **cel główny** – którego istotą będzie określenie zobowiązań ilościowych Gminy, implikujących założenia polityki energetyczno-klimatycznej Unii Europejskiej i Polski, tzn. zobowiązań dotyczących: ograniczenia emisji dwutlenku węgla, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz wzrostu efektywności energetycznej:
Celem głównym wdrażania krótko/średnioterminowej strategii rozwoju niskoemisyjnego jest osiągnięcie na terenie gminy Ostrów Mazowiecka o w latach 2021-2026:
 - *redukcji emisji dwutlenku węgla o co najmniej % w stosunku do roku bazowego 2019, tzn. ograniczenie emisji CO₂ o co najmniej ton (z ok. ton CO₂ w 2019 roku do ok. ton CO₂ w 2026 roku);*
 - *wzrostu udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł w stosunku do roku bazowego 2019 o co najmniej pkt % (z % - MWh w 2019 roku do wartości co najmniej % - MWh w 2026 roku);*
 - *redukcji zużycia energii finalnej poprzez działania na rzecz wzrostu efektywności energetycznej o co najmniej % w stosunku do roku bazowego 2019, tzn. redukcji zużycia energii o co najmniej MWh (z ok. MWh w 2019 roku do co najmniej MWh w 2026 roku).**[po uzyskaniu wyników BEI zostaną wpisane konkretne wartości – cele ilościowe]*
 - **zadania operacyjne** – krótko- i średnioterminowe, skonkretyzowane zadania inwestycyjne oraz nieinwestycyjne i „miękkie”, których sukcesywna realizacja służyć będzie realizacji rozwoju niskoemisyjnego. Zadania sformułowane zostały następująco (pełny opis zadań w rozdz. 6.3.2 projektu aktualizacji PGN, stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszego Wniosku):
 - *Poprawa efektywności energetycznej przez kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej*
 - *Poprawa efektywności energetycznej przez kompleksową termomodernizację budynków i obiektów niepublicznych*

- Wymiana/likwidacja niskosprawnych urządzeń grzewczych w budynkach i obiektach ogrzewanych indywidualnie
- Montaż odnawialnych źródeł energii dla budynków i obiektów użyteczności
- Montaż odnawialnych źródeł energii dla budynków i obiektów niepublicznych
- Poprawa stanu infrastruktury drogowej
- Popularyzacja alternatywnych środków transportu poprzez realizację ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych
- Rozwój technologii energooszczędnego oświetlenia ulic
- Wprowadzenie niskoemisyjnych paliw i technologii w systemie transportu będącego we władaniu samorządu gminy
- Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i systemu kanalizacyjnego
- Dalsza gazyfikacja gminy
- Wprowadzanie nowych terenów leśnych i zalesionych
- Doposażenie właściwych jednostek w urządzenia do pomiaru poziomu zanieczyszczeń
- Rozwój budownictwa energooszczędnego i pasywnego
- Edukacja ekologiczna struktur administracyjnych gminy oraz promocja gminy
- Edukacja ekologiczna społeczeństwa
- Działalność kontrolna w zakresie przeciwdziałania nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza
- Planowanie przestrzenne nakierunkowane na rozwój niskoemisyjny
- Zamówienia publiczne nakierunkowane na rozwój niskoemisyjny
- Wsparcie organizacyjno-finansowe w zakresie wymiany nieekologicznych i niskosprawnych źródeł ciepła
- Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej
- Sporządzenie Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu.

W/w zadania operacyjne stanowić będą część ogólnej strategii gminy Ostrów Mazowiecka w zakresie dalszego wdrażania gospodarki niskoemisyjnej. **Zadania określone są w sposób ogólny (kierunkowy) i nie precyzują zakresu, rodzaju, warunków ani skali zadań dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w tym nie ustalają ram dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.** Ponadto, wszystkie przedsięwzięcia, zwłaszcza inwestycyjne, zanim powstaną muszą spełniać wymagania przepisów prawa, w tym Prawa ochrony środowiska.

Przewidziane w projekcie aktualizacji PGN działania mają charakter lokalny, gdyż **będą realizowane na terenie obszaru mieszczącego się w granicach administracyjnych gminy Ostrów Mazowiecka.**

Określone w projekcie aktualizacji PGN **cele i zadania operacyjne są powiązane z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach**, w tym także uwzględniają określone w nich problemy dotyczące ochrony środowiska. Szczegółowe omówienie dokumentów zawiera rozdz. 2 projektu aktualizacji PGN, stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszego Wniosku. Dodatkowo, zgodnie z założeniami metodycznymi sporządzania planu gospodarki niskoemisyjnej, rozstrzygnięcia w nim zawarte muszą być spójne z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy.

Reasumując, projekt aktualizacji PGN i zadania w nim ujęte są odzwierciedleniem potrzeby kształtowania postaw i działań na rzecz dalszego wdrażania gospodarki niskoemisyjnej, wynikających zarówno z zobowiązań międzynarodowych Polski, jak i z założeń polityki krajowej. Projekt aktualizacji PGN i działania w nim określone stanowić będą fundament kreowania strategii rozwoju Gminy opartej na zrównoważonej polityce energetycznej, a tym samym stanowią **wsparcie idei zrównoważonego rozwoju oraz wdrażania prawa unijnego w zakresie ochrony środowiska.**

RODZAJ I SKALA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Spośród zadań określonych w projekcie aktualizacji PGN wyróżnia się działania inwestycyjne oraz działania „miękkie” i nieinwestycyjne.

Do działań inwestycyjnych należeć będą:

- Poprawa efektywności energetycznej przez kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej
- Poprawa efektywności energetycznej przez kompleksową termomodernizację budynków i obiektów niepublicznych
- Wymiana/likwidacja niskosprawnych urządzeń grzewczych w budynkach i obiektach ogrzewanych indywidualnie
- Montaż odnawialnych źródeł energii dla budynków i obiektów użyteczności
- Montaż odnawialnych źródeł energii dla budynków i obiektów niepublicznych
- Poprawa stanu infrastruktury drogowej
- Popularyzacja alternatywnych środków transportu poprzez realizację ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych
- Rozwój technologii energooszczędnego oświetlenia ulic
- Wprowadzenie niskoemisyjnych paliw i technologii w systemie transportu będącego we władaniu samorządu gminy
- Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i systemu kanalizacyjnego
- Dalsza gazyfikacja gminy
- Wprowadzanie nowych terenów leśnych i zalesionych
- Doposażenie właściwych jednostek w urządzenia do pomiaru poziomu zanieczyszczeń
- Rozwój budownictwa energooszczędnego i pasywnego.

Działania inwestycyjne będą co do zasady pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska, w tym zwłaszcza na jakość powietrza atmosferycznego. Będą przyczyniać się do ochrony przed zmianami klimatycznymi oraz do poprawy warunków i jakości życia ludzi. Działania umożliwią osiągnięcie długofalowych korzyści przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych, prowadząc w konsekwencji do wzrostu efektywności energetycznej, redukcji emisji gazów cieplarnianych (głównie dwutlenku węgla) oraz wdrożenia nowych technologii niskoemisyjnych lub bezemisyjnych, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W skutek realizacji części inwestycji mogą co prawda wystąpić uboczne, niekorzystne oddziaływania na środowisko, aczkolwiek będą to uciążliwości lokalne i „typowe”, tzn. oddziaływania w zakresie:

- Drobnego naruszenia powierzchni ziemi, np. wykopy pod fundamenty budynków pasywnych, instalacji pompy ciepła itd.
- zakłóceń ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększenie emisji spalin i hałasu z ruchu pojazdów, pylenia z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze),
- wytwarzania odpadów budowlanych,
- powstawania nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych, emisji spalin i hałasu z maszyn budowlanych,
- konieczność ewentualnej wycinki drzew i krzewów.

Natomiast nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, na zdrowie i warunki życia ludzi, na ochronę przyrody, ani na środowisko jako całość.

W zdecydowanej większości przypadków zaproponowane działania inwestycyjne nie precyzują lokalizacji ewentualnych przedsięwzięć. Jedynie w zakresie poprawy efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, wskazuje się na konkretne budynki – są one jednak zlokalizowane na terenach zantropizowanych (w tym w oddaleniu od siedlisk przyrodniczych i przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000), a przewidywane oddziaływania na środowisko dla tych przedsięwzięć nie będą znacząco negatywne dla środowiska.

Nie wystąpi negatywne oddziaływanie na formy ochrony przyrody. Zadania inwestycyjne przewidziane w projekcie aktualizacji PGN w zdecydowanej większości dotyczą terenów położonych na terenach zantropizowanych, z dala od wartościowych siedlisk przyrodniczych oraz celów ochrony poszczególnych form ochrony przyrody. W odniesieniu do obowiązującej ochrony gatunkowej, zgodnie z zasadą przeczności, w projekcie PGN zalecono że: *prowadzenie kompleksowych prac termomodernizacyjnych odbywać się powinno z wykorzystaniem inwentaryzacji przyrodniczej, prace remontowo-budowlane powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, oraz obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów (zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody), a w przypadku stwierdzenia gatunków chronionych wymagane jest uzyskanie zezwolenia*

GDOŚ/RDOŚ (por. rozdz. 6.3.2 projektu aktualizacji PGN, stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszego Wniosku). Wskazuje się ponadto, że wszelkie prace budowlane i modernizacyjne nie mogą oddziaływać na tereny chronione bez przeprowadzenia uprzednich postępowań i uzyskania odpowiedniej zgody na takie przedsięwzięcia. Wszelkie inwestycje, zanim powstaną będą musiały spełniać wymogi przepisów prawa, w tym ustawy o ochronie przyrody oraz Prawa ochrony środowiska, a także wszystkich przepisów obowiązujących w obrębie form ochrony przyrody znajdujących się na terenie Gminy.

W związku z powyższymi nie przewiduje się wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na formy ochrony przyrody w wyniku realizacji działań przewidzianych w projekcie PGN, w tym:

- nie przewiduje się naruszenia przepisów obowiązujących w obrębie poszczególnych form ochrony przyrody, w tym występujących na obszarze Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody;
- nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, w tym na cele i przedmiot ochrony oraz integralność tych obszarów;
- nie przewiduje się negatywnego wpływu na chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów (pod warunkiem zastosowania działań ograniczających ewentualny negatywny wpływ – prace termomodernizacyjne i remontowo-budowlane zaleca się prowadzić z wykorzystaniem inwentaryzacji przyrodniczych).

Do zadań „miękkich” i nieinwestycyjnych należeć będą:

- Edukacja ekologiczna struktur administracyjnych gminy oraz promocja gminy
- Edukacja ekologiczna społeczeństwa
- Działalność kontrolna w zakresie przeciwdziałania nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza
- Planowanie przestrzenne nakierunkowane na rozwój niskoemisyjny
- Zamówienia publiczne nakierunkowane na rozwój niskoemisyjny
- Wsparcie organizacyjno-finansowe w zakresie wymiany nieekologicznych i niskosprawnych źródeł ciepła
- Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej
- Sporządzenie Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu

W/w zadania „miękkie” i nieinwestycyjne związane są z działaniami edukacyjnym, promocyjnymi i kontrolnymi albo planowaniem, zarządzaniem i organizacją. **Na etapie realizacji poszczególnych działań „miękkich” wyklucza się ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko.**

Na etapie projektu aktualizacji PGN trudno przewidzieć precyzyjnie rodzaj i skalę oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, z racji ich ogólnego (kierunkowego) charakteru. Wskazuje się, że zaproponowane w projekcie dokumentu działania zostały poprzedzone wnikliwą analizą stanu środowiska i potrzeb Gminy oraz celów ochrony środowiska określonych na szczeblach międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. **Zaproponowane działania są optymalne z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb Gminy w zakresie dalszego kreowania gospodarki niskoemisyjnej oraz w odniesieniu do potrzeb ochrony środowiska i jego zasobów.**

Przewidziane w projekcie PGN działania mają **wydzźwięk lokalny, ograniczony do terenu gminy Ostrów Mazowiecka**. Ponadto, Gmina zlokalizowana jest w oddaleniu od granic administracyjnych Państwa, w związku z czym **nie wystąpi oddziaływanie transgraniczne**.

Realizacja działań określonych w projekcie w projekcie aktualizacji PGN spowoduje **skumulowane oddziaływanie z innymi gminami w Polsce i województwie, które zobowiązały się do wdrażania rozwoju niskoemisyjnego**. Skumulowane oddziaływanie wywierać będzie **pozytywny wpływ na powietrze atmosferyczne** oraz zdrowie i jakość życia ludzi oraz, w perspektywie długoterminowej, wpłynie na ograniczenie zmian klimatu.

Podkreśla się, że projekt aktualizacji PGN **jest dokumentem programowo-strategicznym i nie dokonuje analizy możliwości rozwoju przestrzennego i analiz lokalizacyjnych instalacji OZE**. Precyzyjne wytypowanie i określenie obszarów możliwej lokalizacji OZE (zwłaszcza w odniesieniu do dużych instalacji), powinno być dokonane w dokumentach przestrzennych gminy – zgodnie z Art. 10 ust. 2a Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: *Jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej*

100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; w studium [uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego] ustala się ich rozmieszczenie. Projekt aktualizacji PGN nie ustala zatem przeznaczenia obszarów Gminy pod realizację dużych instalacji OZE. W kontekście odnawialnych źródeł energii projektowany dokument zakłada rozwój mikroinstalacji lub małych instalacji OZE (kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych, przyobiektowych pomp ciepła itp.). Jest to spowodowane założeniem, że mikroinstalacje mają na celu przede wszystkim zaspokojenie lokalnego zapotrzebowania na energię, podczas gdy większe instalacje produkują energię głównie do większej sieci. Co za tym idzie priorytetem PGN jest ograniczenie zużycia energii finalnej i wzrost wykorzystania OZE po stronie popytu generowanego przez użytkowników w Gminie, a zatem energii trafiającej bezpośrednio do obiektów w Gminie, w tym przypadku energii z OZE – mikroinstalacji. Podsumowując, implikacja w projekcie aktualizacji PGN jednego z celów polityki energetyczno-klimatycznej, jakim jest zwiększenie udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii, dokonana została poprzez zaplanowanie rozwoju mikroinstalacji OZE.

Realizacja kierunków działań przewidzianych w projekcie PGN zapewni wielowymiarowe korzyści ekonomiczne, ekologiczne i społeczne, w myśl zasady zrównoważonego rozwoju, tym:

- korzyści ekonomiczne:
 - oszczędność środków budżetowych na utrzymanie obiektów użyteczności publicznej,
 - wzrost efektywności energetycznej budynków i obiektów,
 - zwiększenie sprawności wytwarzania energii,
 - zastosowanie rozwiązań innowacyjnych w zakresie produkcji, dystrybucji i użytkowania energii, w tym odnawialnych źródeł energii,
 - racjonalizacja użytkowania energii oraz ograniczenie kosztów związanych z jej użytkowaniem,
 - wzrost bezpieczeństwa energetycznego,
 - stworzenie nowych miejsc pracy związanych z realizacją zadań inwestycyjnych,
 - poprawa wizerunku Gminy jako wspierającej działania innowacyjne i proekologiczne,
 - podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy (czyste powietrze i środowisko jako element przyciągający turystów);
- korzyści ekologiczne:
 - poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy, w tym dotrzymanie poziomów dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomów docelowych stężeń benzo(a)pirenu,
 - ograniczenie globalnych, negatywnych skutków zmian klimatu,
 - ochrona środowiska naturalnego i przestrzeni Gminy przed zanieczyszczeniami i degradacją;
- korzyści społeczne:
 - poprawa warunków, jakości i komfortu życia ludności,
 - ochrona zdrowia społeczeństwa, w tym spadek zachorowalności na choroby płuc, układu krążenia, skóry itp.,
 - wzrost świadomości społecznej na temat skutków zmian klimatu,
 - wzrost postaw prośrodowiskowych związanych z ochroną powietrza i środowiska naturalnego.

W przypadku braku realizacji projektu aktualizacji PGN, na terenie gminy Ostrów Mazowiecka zaniechana zostałaby wdrażanie strategii rozwoju niskoemisyjnego, zapoczątkowane w 2015 roku, a co za tym idzie w/w korzyści nie zostałyby osiągnięte. Brak realizacji kierunków działań i poszczególnych zadań spowodowałby, że w Gminie nie zostałyby wdrażane cele polityki energetyczno-klimatycznej Polski (ograniczania emisji gazów cieplarnianych, wzrost efektywności energetycznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii). **Projekt aktualizacji PGN kompleksowo ujmuje problematykę rozwoju niskoemisyjnego i przewiduje zadania, które są kompatybilne i optymalne w zakresie możliwych kierunków interwencji w gminie Ostrów Mazowiecka.**

CECHY OBSZARU OBJĘTEGO ODDZIAŁYWANIEM NA ŚRODOWISKO

Gmina wiejska Ostrów Mazowiecka, zajmuje powierzchnię 282 km² i położona jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie ostrowskim (na pograniczu z województwem podlaskim). W skład Gminy wchodzi 42 sołectwa, w ramach których funkcjonują 54 miejscowości.

Gminę Ostrów Mazowiecka zamieszkuje ponad 12,9 tys. osób. Gęstość zaludnienia wynosi 46 os/km² i jest wyraźnie niższa niż średnia gęstość zaludnienia dla Polski (123 os/km²) i województwa mazowieckiego (151 os/km²), oraz niższa niż średnia gęstość zaludnienia dla powiatu ostrowskiego (60 os/km²).

Gmina położona jest w zasięgu dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych:

- Międzyrzecze Łomżyńskie (318.67) – przeważająca część Gminy,
- Wysoczyzna Wysokomazowiecka (343.35) – wschodni fragment Gminy.

W ujęciu generalnym, gmina Ostrów Mazowiecka odznacza się lekko falistą powierzchnią. Wysokości bezwzględne osiągają maksymalnie ok. 162 m n.p.m. w pasie między Podborzem a Ugniewem oraz w lasach w pobliżu Gut Bujno. Przeważająca część terenów gminy położona jest na wysokości od 110 do 140 m n.p.m. Dość wyrazistym elementem rzeźby jest tzw. „krawędź ostrowska”, ciągnąca się od Nowego Lubiejewa po Ugniewo.

Lasy na terenie Gminy łącznie zajmują 11 398,80 ha, co stanowi 32,2 % całkowitej powierzchni lasów w powiecie ostrowskim. Zdecydowana większość lasów to lasy publiczne (8 814,94 ha) pozostałe stanowią własność prywatną (2 583,86ha).

Największe kompleksy leśne w Gminie znajdują się w jej południowo-zachodniej i północno-wschodniej części. Wśród typów siedliskowych lasów, pod względem żyzności siedlisk, dominują kompleksy z grupy borów mieszanych i świeżych. Dominują drzewostany jednowiekowe, przy czym udział drzewostanów 100-letnich (wiek rębności w nadleśnictwie Ostrów Mazowiecka) wynosi około 3,5%. Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, której udział wynosi 93%. Pozostałymi gatunkami występującymi w Nadleśnictwie Ostrów Mazowiecka jest: olsza (4%), brzoza (2%), dąb (1%) oraz modrzew, świerk, jesion, grad, topola, lipa, wierzba (poniżej 1 %).

Gmina charakteryzuje się niskim stopniem zaludnienia i uprzemysłowienia oraz wysokim udziałem terenów biologicznie czynnych, co warunkuje duże zróżnicowanie gatunkowe fauny. Szczególnie atrakcyjne są doliny rzeczne licznych cieków, jak rzeki Wymakracza, Węgrody, Grzybówki, Tuchełki i Turki oraz ich dopływów, gdzie występują ryby, ssaki (wydry, bobry) i mniejsze zwierzęta wodne. Pola i lasy zasiedlają ssaki takie jak m.in. sarny, dziki, jelenie, lisy, kuny leśne, borsuki, krety, bażanty, nietoperze, kormorany, mysz zaroślowa, polna i leśna, liczne gatunki ptaków, owadów i gadów.

W granicach gminy Ostrów Mazowiecka znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała (PLB140007),
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, która obowiązuje w całej Polsce.

Gmina położona jest na szlaku komunikacyjnym pomiędzy Warszawą a Białymstokiem (trasa ekspresowa S8/E67) jest ważnym węzłem komunikacyjnym, gdzie przecina się kilka dróg oraz linii kolejowych o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Poza drogą ekspresową, ważnymi szlakami komunikacyjnymi na terenie Gminy są: droga krajowa nr 60, droga krajowa nr 50, droga wojewódzka nr 677 i droga wojewódzka nr 627. Drogi powyższe to ważny czynnik rozwojowy (dostępność komunikacyjna), ale stanowią również istotne źródła emisji liniowej (komunikacyjnej).

Gmina znajduje się w paśmie podwyższonej aktywności społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego, biegnącym z centralnej Polski na wschód i północny wschód, na szlaku handlowym Via Baltica, wiodącym z Warszawy do Białegostoku i dalej na Litwę i Białoruś. Pasma to obejmuje m.in. szlaki komunikacyjne, powiązania infrastruktury technicznej i ekonomicznej. Gmina jest także ważnym ośrodkiem przemysłowym. Znajdują się tu liczne małe, średnie, a nawet duże podmioty gospodarcze, dominuje głównie przetwórstwo spożywcze, rolne, leśne oraz usługi. Odbijające się w niektórych zakładach procesy

technologiczne, w tym związane z odprowadzaniem substancji do powietrza w sposób zorganizowany, stanowią źródła emisji punktowej.

W użytkowaniu terenu przeważają przestrzenie rolnicze – wszystkie grunty rolne to ok. 57% powierzchni Gminy, jednak przydatność rolnicza gleb jest przeważnie niska (użytki rolne V i VI klasy bonitacyjnej stanowią ok. 62% gruntów ornych oraz ok. 56% łąk i 56% pastwisk). Tereny użytków rolnych i wolne od zabudowy, zwłaszcza w położone na wysoczyźnie morenowej, sprzyjają przewietrzaniu obszaru. Gmina wyróżnia się dużym udziałem gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych. Lesistość jest na poziomie ok. 40%, co jest wskaźnikiem wyższym niż średnia lesistość kraju (29,5%), woj. mazowieckiego (23,3%) i pow. ostrowskiego (ok. 28,5%). Kompleksy leśne przyczyniają się do równoważenia emisji substancji zanieczyszczających.

Na terenie Gminy przeważają wsie o regularnym rozplanowaniu, najczęściej ulicówki o zwartej zabudowie po jednej lub dwóch stronach drogi. Ulicówkami jednostronnymi są m.in. wsie: Kalinowo Nowa Wieś, Kalinowo Stara Wieś, Kalinowo – Budziska, Ugniewo – Skąty, Nagoszewka, Nagoszewo i Wiśniewo. Ulicówki dwustronne to m.in. Jelenie, Przyjmy Jelonkowskie, Przyjmy k. Poręby, Stara Grabownica, Kuskowizna, Biel, Guty Bujno. Z kolei tzw. widlicami, tj. miejscowościami zbudowanymi wzdłuż kilku rozchodzących się dróg, są niektóre większe wsie – Jasienica, Ugniewo, Nieskórz, Komorowo i Stare Lubiejewo. Wieś Zalesie to typowa wieś folwarczna z założeniem dworskim. Mało regularnym rozplanowaniem i większym udziałem zabudowy kolonijnej wyróżniają się niektóre wsie w dolinie Wymakracza – m.in. Rogóżnia, Popielarnia, Koziki Majdan, Pólki. Większe skupiska nowej zabudowy jednorodzinnej można znaleźć przede wszystkim w Komorowie i Ugniewie, natomiast gdzie indziej zdecydowanie przeważa zabudowa zagrodowa i tradycyjne rozplanowanie posesji. Obszary koncentracji zabudowy stanowią tereny o potencjalnie największym zagrożeniu wystąpienia zjawiska niskiej emisji – źródła emisji powierzchniowej.

WÓJT
Waldemar Brzostek